

L'agonia del quiosc

Els diaris i les revistes en paper estan en decadència i lluiten per sobreviure en el món digital

Cada vegada queden menys quioscs i llibreries on trobar diaris i revistes en paper. L'auge dels mitjans digitals ha deixat tocat de mort un sector que s'ha anat empetitint en els darrers quaranta anys. La gent jove no llegeix, diuen, i la premsa escrita es relaciona amb la població de més de cinquanta anys. Els diaris i les revistes en paper han perdut vendes, ingressos i influència. Hi ha gent, però, que no hi vol renunciar, i en contra dels que pronosticaven la mort del paper el 2005, pensen que encara tenen futur.

Text > **JORDI GRAU**, periodista

Cada vegada hi ha menys persones que surten de casa o que pel camí cap a la feina es paren en un quiosc o una llibreria per comprar un diari o una revista, o que se'l fan portar a casa. La pandèmia de la COVID-19 i el tancament de bars i restaurants ha agreujat les xifres de la venda en paper, que ja estava tocada de mort. Diversos analistes han pronosticat en els darrers vint-i-cinc anys el final de la premsa escrita, com un directiu del *New York Times* que en va posar el 2005 com a data

màxima. Juan Luis Cebrián, fundador i màxim responsable d'*El País* durant quaranta anys, també va errar en les seves prediccions, però continua predicant que hi ha paper per poc temps. Van fallar, però és evident que cada vegada el sector de la premsa escrita viu una agonia més perllongada. Hi ha menys quioscs perquè es venen menys diaris i revistes, o es venen menys diaris i revistes perquè tanquen els punts de venda? Aquesta és la gran pregunta.

Els lectors de la ciutat de Girona de més edat encara poden recordar com

als Quatre Cantons o a l'accés al pont de Pedra, davant de Can Boué, hi feien parada mòbil venedors de premsa que, si no plovia, escampaven els diaris per la vorera. Hi havia venedors ambulants, com el conegut pel malnom de *Carota*, i hi havia quioscs a diferents punts de la ciutat. I el mateix passava a Figueres, Olot i les principals ciutats de la demarcació. I els pobles, fins i tot els més petits, tenien punts de venda de diaris i revistes. Ara, explica Joan Vall Clara, editor d'*El Punt Avui*, hi ha ciutats de més de cinc mil habitants on trobar un diari un diumenge és una odissea. Els lectors més joves no es poden ni imaginar com es feien cues per comprar la premsa el dia que hi havia algun esdeveniment especial. Tampoc podrien entendre que a l'estiu hi hagués venedors de diaris a les platges de la Costa Brava, especialment de premsa francesa, com aquell que va repartint cocos o begudes. El periodista Enric Matarrodona en pot donar fe, perquè ell mateix en va repartir abans de treballar i dirigir *El Punt*. Encara menys entendrien com molts frissaven perquè fossin les dotze del migdia del dilluns i s'aixequés la prohibició de vendre els diaris esportius i poder llegir les cròniques esportives i saber-ne alguns resultats. De fet, no entendrien tampoc que els altres dia-

>> Quiosc de la rambla de la Llibertat de Girona. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. MIQUEL MORILLO.)

>> Encara hi ha una gran diversitat de diaris per escollir. (Foto: JORDI RIBOT)

ris tampoc sortissin els dilluns perquè ho prohibia el règim franquista, que només deixava vendre *La Hoja del Lunes* de les Associacions de Premsa i, amb restriccions, la premsa esportiva de l'època. Aquesta prohibició de no sortir els dilluns es va acabar per a la premsa generalista a finals dels anys vuitanta.

Els diaris feien grans tirades en dies concrets: després del sorteig de la loteria de Nadal, per exemple, se'n feien segones edicions que van durar fins fa alguns anys. O després de les eleccions, quan va caure la dictadura i es van fer eleccions democràtiques a partir de 1977. O quan hi havia un succés important, com un gran incendi, un accident com el de l'enfonsament de *L'Oca* a Banyoles o les detencions dels autors del segrest d'Olot, algun dels quals era policia municipal. Tot això es va acabar amb l'aparició d'Internet l'any 1994 i els primers diaris digitals poc temps després.

Els diaris, que varen néixer després de la invenció de la impremta per part de Gutenberg el 1450, i que es van popularitzar a partir del 1609, havien aguantat el lideratge informatiu durant quatre segles, però en poc més de vint anys l'han cedit als mitjans digitals. Tot i això, encara se'n venen diàriament vuitanta-cinc milions d'exemplars a la Xina, setanta-dos

milions a l'Índia, setanta al Japó o cinquanta-cinc als Estats Units. La premsa en paper, que ha resistit millor si és de proximitat, ha renunciat al lideratge, però busca trobar el seu lloc en les dues dècades vinents. Jordi Molet, director general del *Diari de Girona* i de *Regió 7*, del grup Premsa Ibérica, creu que el diari en paper no desapareixerà, i que mantindrà uns anys una certa quota de mercat mentre prepara l'expansió digital. De fet, explica, la crisi del paper ve d'antic; dels anys noranta, amb l'aparició dels diaris gratuïts, primer, i després, dels mitjans digitals: «Els editors van entrar en pànic i van començar a regalar la

informació». També amb els problemes de distribució a conseqüència de la concentració: «Hi havia editors i distribuïdors que defensaven que hi havia massa punts de venda. Ara en trobem a faltar».

De fet, la desaparició dels punts de venda explica una part del declivi de la premsa i les revistes en paper. L'any 2000 hi havia 553 punts de venda a les comarques gironines, que es van

reduir a 505 el 2010 i que han minvat a 345 l'any 2020. A Catalunya, la baixada és encara més pronunciada: de 4.119 punts de venda el 2000 a 1.891 actualment. «I això encara queda maquil·lat perquè s'han tan-

Hi ha ciutats de més de cinc mil habitants on trobar un diari en diumenge és una odissea

>> Els quioscs, com aquest de la rambla de la Llibertat de Girona, han sofert pocs canvis amb el pas dels anys. (Foto: JOAN CASTRO)

cat molts més quioscs i llibreries dels que sembla, però es dissimula amb l'obertura de nous punts de venda a benzineres i supermercats», explica Joan Vall Clara. «La diferència és que en aquests nous punts de venda, el diari o la revista és un producte més entre un miler, i abans el diari era el gran producte del quiosc», assegura. A la ciutat de Girona hi havia cinc concessions municipals en forma de quiosc, a més de les llibreries. Va tancar el de davant de la Farinera Teixidor, el de la plaça de Catalunya i el de Jaume I, davant l'Ultònia. Queden el quiosc de la Rambla i el de la plaça de la Independència, a part del de la plaça del Mercat del Lleó i el de l'estació de la Renfe. A Figueres, el quiosc de l'estació va tancar fa anys, com ho va fer Can Lara o Can Masdevall. També han tancat llibreries com la del carrer Ample o Can Mallart.

La desaparició dels punts de venda explica una part del declivi de la premsa i les revistes en paper

Sobreviuen alguns punts de venda, com la Llibreria Canet, una ombra del que va ser. A Olot queden quioscs a la plaça de Clarà o a la nova plaça del Mercat, però han desaparegut llocs de venda clàssics com Can Sala o els quioscs de les Tries o del Firal. Sílvia Martí, responsable de la Llibreria i Quiosc 22, al carrer del Migdia, constata que s'han perdut moltes vendes: «Han caigut en picat, tant la venda de diaris com la de revistes». Tot i això, tenen públic: «Hi ha gent que té l'hàbit de venir a comprar el diari perquè el necessita per esmorzar o per llegir en paper, encara que tinguin subscripcions digitals», explica. Això sí, és gent de més de cinquanta i seixanta anys. Els quioscs sobreviuen amb la venda de complements com els cromos, les begudes, les petites joguines o les mascaretes, ara de moda. Però el negoci ha baixat molt. «Tenir un

quiosc l'any 1980 era un bon negoci; el 2000, una garantia d'un bon sou, i ara, el 2021, una mena d'esclavatge, perquè han de ser-hi tot el dia per guanyar-se el sou», explica Joan Vall Clara. Ho reafirma Gemma Casanovas, la cinquena generació de la família que regenta des de fa més de cent anys el quiosc de la Rambla, més conegut com a Can Ciriac: «Han baixat molt les vendes i, amb la pandèmia, més, perquè no hi ha turistes». Tot i això, resisteixen i esperen que la gent de fora torni: «El client local és gent gran o que regenta bars i restaurants, molt tocats per la COVID-19». Però hi ha clients fidels, com els del quiosc de la plaça de la Independència, regentat per la família Lyons, l'únic que té durant tot l'any premsa internacional. «Se'n venen, especialment de premsa francesa», explica Eric Balart, que hi treballa, «I també revistes especialitzades». En això coincideixen els responsables dels quioscs. Continua funcionant la premsa del cor, especialment el *Pronto* i l'*Hola!*. I també revistes mensuals d'història o publicacions com *Despertaferro*, *Muy Interesante* o

>> D'entre els pocs quioscs que queden a les comarques gironines, hi ha aquest de Banyoles. (Foto: JORDI RIBOT)

>> Quiosc de la plaça de la Independència de Girona, l'any 1979. Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONDS EL PUNT (JOAN COMALAT)

Muy Historia. Però ajuda molt vendre joguines o col·leccions de cromos.

Per tant, la premsa i les revistes en paper continuen tenint públic. Cada vegada menys i cada vegada de més anys, però el paper encara és viu. «El paper és mort per a qui pensava que el periodisme era només un poder que servia per influir; per a aquests, els Cebrián o els Pedro Jota, sí que és mort. Per als que considerem que la informació és necessària

perquè la gent sàpiga què passa a la cosa pública o qui està decidint el què i el com, el periodisme no és mort i el paper tampoc», assegura Joan Vall Clara. «Al paper se li acaba un cicle i ara, com a suport de transmissió i distribució, caduca. Però això també ha passat amb la indústria de l'automòbil, els bancs o el turisme. El periodisme perviu i el paper trobarà el seu lloc, més minoritari, però res no desapareix mai del tot», explica Vall Clara. «Qui sàpiga fer-ho, es mantindrà anys. *El Punt Avui*, que no és el primer diari del país, encara factura tot sol més que tots els diaris que han nascut només com a digitals, i té més treballadors que tots aquests. El paper ha deixat de

tenir el lideratge que tenia als segles XIX i XX, però no desapareixerà del tot», s'exclama. És ell qui es pregunta també què va ser primer, l'ou o la gallina: «Hi ha menys punts de venda i per això es venen menys diaris, o es venen menys diaris perquè hi ha menys punts de venda? El marge que els queda als venedors no és gaire gran i han anat tancant. També s'han acabat els diaris de cent vint o cent cinquanta pàgines dels diumenges.

Potser els editors es van equivocar en fer diaris amb quadernets que la gent tirava si no volia o, sobretot, en regalar milers i milers de diaris», explica Vall. «Les piles de diaris regalats a autobusos, hospitals o universitats expliquen moltes coses de per què no es venen diaris», assegura Jordi Molet. «Ens diem que ara la gent jove no llegeix, però abans, excepte els que estàvem malalts per aquesta feina, tampoc no llegien, i si no, que ho preguntin al

quiosc de l'Autònoma.» Els dos mantenen, però, que el periodisme és més viu que mai. «El periodisme del segle XXI millorarà moltíssim perquè els canvis tecnològics, un cop implantats i quan se'n sàpiga treure rendiment, és a dir, quan n'agafin les regnes les noves generacions, trobaran la manera de fer el periodisme que cal. Sense pensar que el periodisme actual estigui vivint una mala època, penso que anys a venir viurà de nou una època esplendorosa. Com en tota època de crisi, de canvi, hi ha dificultats, però el periodisme les superarà», recalca Vall Clara. Poden estar tranquils, doncs, els lectors veterans a qui els cal el paper. Encara queden quioscs

i llibreries per a anys i durant algun temps trobaran el plaer de llegir en paper a casa, al parc, a la feina o al bar. Seran diaris més primers i potser més cars, però que es complementaran amb els mitjans digitals per a aquells que utilitzin els dos formats. I el sector vol pensar que, com va passar amb el món del llibre, el paper sobreviurà, tot i que ara agonitza a les llibreries i els quioscs.

Hi ha gent que té l'hàbit de comprar el diari en paper. Això sí, és gent de més de cinquanta o seixanta anys.

Els quioscs sobreviuen amb la venda de complements com els cromos, les begudes o les petites joguines